

اے۔ اس روایت نوز بھول پر فخر میرا شاہ شاہی حضرت بڑی سلطان غلام نے نہیں آ گیا
جا سکا پر واضح ہے کہ شاہد ہونے پادوں درست دی نہیں بنایا جا سکا۔
وارث شاہ دی ہیر:

”ہیر“ دی داستان وارث شاہ نے بخدا دی قادم وقع گھسی اے۔ تے گل 631 ہجرت
ہیں۔ ”ہیر“ دیان سن تکر گھسیاں جان والیاں 100۰ تالوں دودھ دستاں دچوں ہیر وارث شاہ
دی حیثیت تے مقام ارج دی مسلم اے۔ وارث شاہ ہیر ”ہیر“ دہرین پیدائش دھکھلا کھول
ہنس تہی قصبے وقع تھلیں کہیاں جیہدا حوالہ اوہتاں دے دستوزلی مسرتوں ملدا اے۔
ع کورل ہنس دانک مشہور تھکھے شکر کہیا پاروں واسے نہیں
ایسے طرح قصبے دے اتے وقع وارث شاہ ہیروں نے سال تصنیف دی وی دس پائی
اے جو 1180ھ/1766ء تے 1823ء سرت برہمنی بن وااے۔ مسرتوں پیلے پنجابی تے قادی

ن پاروں سے اسیاں نی ہجرت تے دس دے وقع تہر ہوتی
انھاراں سے تے ترسیاں کھاں دی کہہ راجے کہنا جسے دی سادھتی
وارث شاہ توہ پہلاں ہیر واقصہ:

وارث شاہ ہیر واقصہ گھسن والا پہلا شاعر نہیں۔ اوہ پے توں پیلے پنجابی تے قادی
دے کئی شاعر اس قصبے وقع طرح آزماں کر چکے سن۔ پنجابی وقع سن مکے توں دودھ شاعر ہیر
قصبہ لکھ چکے نہیں پر وارث شاہ اپنے اٹیچے اعزاز بیان، اسلوب تے اسکل پاروں ارج دی آتی
پہراتے اے۔ وارث شاہ توں پیلے ہیر واقصہ گھسن والے کچھ اہم شاعر دستوزلی نہیں۔

- 1- دمور والی دمور کھتری 1568ء-1486ء
- 2- احر گجر 1682ء، عالمگیر دادور
- 3- چراغ انھوان 1122ء، 1710
- 4- شاہ جہان تھل 1159ء، 1746
- 5- وارث شاہ 1180ء، 1766

وارث شاہ نے قصبہ ہیر توں علاوہ قصبہ بڑہ شریف دا پنجابی ترجمہ، مسرتوں تاسہ
اٹھ تاسہ، چوبیس تری تاسہ، ہی حرفی تے دودھ پڑے دی لکھے نہیں۔

”ہیر“ وارث شاہ

وارث شاہ سخن دا وارث ہیرے کون انہاں نوں
رف اوہرے تے انگ دھرنی تاپیں قدر آساں نوں

(میاں محمد بخش)

تعارف:

وارث شاہ پنجاب دا عظیم تے لاقانی شاعر اے۔ آپ دی گھسی ”ہیر“ دا شمار
ادبیات عالیہ وقع کہیا جاتا اے۔ پنجاب دے ڈوبے صوفی شاعران وانگ بدستی تال
وارث شاہ دی زندگی دے حالات و واقعات بارے دی کوئی پختہ جانکاری نہیں ملدی۔ آپ
دی پیدائش، وفات تے دیگر حالات دا کچھ پتہ نہیں۔ آپ دا اک مسرتو اے:

ع وارث شاہ دستیک جنڈیاڑے دا تے شاگرد مخدوم قصور دا اے
اسن مسرتوں ایہہ پتہ گدا اے کہ وارث شاہ جنڈیاڑے شیر خاں ضلع شیخوپورہ دا
رہن والا سی تے اوہتاں قصور دے حافظ محمد غلام مصطفیٰ قصوری کولوں تعلیم حاصل کیتی سی۔
آپ دے والد دا تال سید گل شیر شاہ تے دادے دا تال سید گل محمد سی۔

وارث شاہ ہیروں دی تاریخ پیدائش 1722ء دی جانندی اے پر ڈاکٹر عصمت اللہ
زاہد ہیروں نے آپ دے دادے سید گل محمدی تحریر توں ثابت کہیا اے کہ وارث شاہ دی
پیدائش 1120ھ/1711ء بمطابق 1707ء نوں ہوئی سی۔ منڈلی تعلیم اپنے پنڈ وجوں
حاصل کیتی تے اعلیٰ تعلیم لئی قصور گئے۔ دینی تعلیم حاصل کرن گروں پا کیتن حضرت بابا فرید
دے دربار پیچھے تے روحانی فیض حاصل کہیا۔ انھوں وانہی تے آپ نے لکھ گھول ہانس
تاپی پنڈ ضلع پاکپتن قیام کہیا، مسجد دے امام بنے تے اپنا لاقانی قصبہ ”ہیر“ تھلیں کہیا۔ وارث
شاہ نے ایہہ قصبہ ایسی خوبصورت ڈھنگ تال بیانیا اے کہ نہ صرف قصبہ ہیر سکوں وارث شاہ
آپ دی رہنبری دینا تا تمیں امر ہو گئے۔ کے نقاد نے آکھیا کہ: ”وارث شاہ نے ہیر واقصہ
لکھ کے ہیر نوں رانجے کولوں کھوہ لیا اے۔ سن ہر کوئی ہیر رانجھا دی بجائے ہیر وارث شاہ
آکھرا اے۔“ بعض لوکاں نے ”بھاگ بھری“ دی داستان دی وارث شاہ تال منسوب کر دی

چکے نہیں پر وارث شاہ اپنے منہز و انداز بیان پاروں اوج وی بھو تالوں نمایاں اے۔ وارث شاہ پہلے پہلے ہیرہ واقعہ لکھن والے کچھ اہم شاعروں دے تالں دمورور والں دمورور لکھری۔ اہم گجر، چراغ احوالوں تے حافظ شاہ جہان متعل نہیں پر فروری وارث شاہ والا وی قصہ کیوں مشہور ہویا؟ وارث شاہ ”ہیر“ واقع آکھدا اے۔

یاراں اسان نون آن سوال کہتا، ہشت ہیر دا ڈوالں عٹائے جی
ایس پریم وی جھوک دا بھ قصہ، چھ سوئی تالں عٹائے جی
تالں بھ بہار دے شعر کر کے، رانجے ہیر دا میل عٹائے جی
یاراں تالں بھالساں واقع بہہ کے، مورا ہیر دے ہشت دا پائے جی

وارث شاہ نے یاراں دوستاں وی فرمائش تے ہیرہ واقعہ لکھیا۔ بلاشبہ وارث شاہ فن شاعری واقع غیر معمولی شہرت رکھدا ہودے گا تدا ای اوہدے دوستاں نے اوتھوں قصہ لکھن وی فرمائش کیتی۔ وارث شاہ نے ایہہ قصہ لکھ کے نہ صرف قصہ ہیر نون اتملا شاپہکار عطا داسکوں آپ وی ایہدی بدولت رہندی دنیا بھر ہو گیا۔ وارث شاہ نے لگہ والی سوچ کے اللس اوکھے کم نون بھ پایا ہودے گا کیوں جے اوہدے بچے ہیرہ واقعہ لکھن والے چار ڈوے شاعر موجود سن۔ اوہنے بہادر وانگوں کئی تدبیراں کر کے نہ صرف نونں گلاب دے پھل ورگا بھرا قصہ تخلیق کیا سکوں پھل دا عمل پختہ کر کے اوہنوں آن والیاں سماں لئی محفوظ وی کر چھٹا۔

گلم سن کے بجاں یاریاں داہ قصہ بھ بہار دا جوڑیا اے
پترہ جوڑ کے خوب درست کہتا، نونں پھل گلاب دا توڑیا اے
بہت چھو دے واقع تدبیر کر کے، فرہاد پھاڑ نونں پھوڑیا اے
بھا وین کے زیب عا دتا، جیہا پھل گلاب پھوڑیا اے

وارث شاہ نونں اپنے گلے قصے تے ان کی کہوں جے اوہنے قصہ ای نہیں لکھیا سکوں پورے پنجاب دی تاریخ نونں قصے دے اوہنے واقع بیان کیتا۔ اللس قصے دا انتخاب وارث شاہ نے لوکاں دی دلچسپی تے عوامی مقبولیت پاروں کیتا سی تالں جے اوہدیاں گلاں زبان زور عام ہو جان جھڑیاں بلاشبہ راج وی ہر اک دی زبان اُتے تالں۔ وارث شاہ نے کوئی تاریخ وی کتاب لکھدا تے یقیناً راج تک کئی دے ہیریاں واقع کوکھ گئی ہوندی۔ اوہنے اپنے

سوال نمبر 1۔ وارث شاہ دی ”ہیر“ نثر لکھ پڑیا آف پنجاب اے ہوا اکھ خیال اے؟ یا
”ہیر“ وارث شاہ اظہار عوین مسوی ہوسی دے پنجاب دی محکم تاریخ آے۔ شعری سٹالں
تالں اللس گل دی وضاحت کرو۔

وارث شاہ پنجاب دا محکم تے لاقانی شہر اے تے اوہری لکھی ”ہیر“ دا شمار دنیا دے ڈوے لوہب (لوہیات عالی) واقع ہوتا اے۔ اللس تونں علاوہ وارث شاہ دی لکھی ہیر نونں ”زیون پنجاب“ تے ”نثر لکھ پڑیا آف پنجاب“ وی آکھیا جاتا اے۔ ہیر وارث شاہ نونں ”سستی ایچ آف پنجاب“ کہنا وی غلط نہیں ہودے گا کیوں جے وارث شاہ نے اپنے پورے
بہد تے بہد دی تاریخ نونں اپنے اللس اٹلے شاپہکار واقع ہمیشہ لئی محفوظ کر دتا اے۔

1۔ ”ہیر“ نثر لکھ پڑیا آف پنجاب:

نثر لکھ پڑیا آف پنجاب نونں کہدے تالں جید دے واقع کے ملک یا خاص
تہذیب و تمدن پارے ہر طرح دی جاٹھری نونں ایجی ترتیب تالں تحریر کر کے محفوظ کیتا گیا
ہودے۔ وارث شاہ نے پنجاب دی تہذیب و ثقافت تے تمدن نونں ہر ہر حوالے تالں ”ہیر“
واقع بیان کر کے ہمیشہ لئی محفوظ کر دتا اے۔ حسن شاپہ ہیر وارث شاہ پارے آکھدے تالں:

”ترب نہ کرے جے کہدے پنجاب اپنی ہر شکل کواریوے پر تہذیب نوے
تے تہذیبی گوہر جوہر کے پنجاب دی ہر شکل نوے واقع آساری جا
سکدی اے جیہا اوہ پنجاب دا اصل روپ اے۔“

جے تک ”ہیر“ اک انجی پور تھکتی اے پئی ایہہ جیدوں نیکر زندہ رہوے گی اوہوں
تائیں ملں ہولی تے دلس پنجاب اپنی پوری آن بان تے شان تالں مسدا اکھڑ دا، جیہو جاتا جاگدا
تے سورجیاں ملن دا سوے گا۔

”ہیر“ وارث شاہ دی تھکتی نونں راج 2016/17، واقع 250 سال مکمل ہو گئے تالں
پر ایہدی شہرت تے مشہوری واقع کوئی فرق نہیں پیا۔ ایہہ یالں کئی وجوہات تالں جیہاں وجوں
کچھ داوہرہ واقع ذیل اے۔

2۔ ”ہیر“ وارث شاہ دی باقی قصیاں واقع اُچھیا:

وارث شاہ ہیرہ واقعہ لکھن والا پہلا شاعر نہیں۔ ہن تھکر کئی شاعر ایہہ قصہ لکھ کر

4- پنجاب دی تہذیب و ثقافت دی نمائندگی:

دارت شاہ نے "تہذیب" واقعہ شروع کرن لکھاں بھوتوں پہلے پنجاب دی تہذیب و ثقافت تے دستوں دی تعریف بڑی خوبصورتی حال صرف اک بند وچ بیان کیتی اے۔ ایس کھ بندتوں وارث شاہ دی دلیں پنجاب حال محبت داوی پچہ لگدا اے۔ اوہناں صرف چار مسرمیاں وچ رانجی تے رانجھا قوم دے لوکاں رامیں پنجاب دے گجھرو جواناں دارین کہن، ٹھانڈے ہانڈے شان و شوکت بیان کرن دے حال حال لوکاں دی خوشحالی داوی بھرواں ذکر کر دتا اے۔ مہاند آرمائی دی حد تک دلیں پنجاب دی تعریف کیتی اے تے تحت ہزارے نوں بہشت دا گھرا تک آکھ گئے نیں:

اک تخت ہزاروں گل کچھے، تختے رانجھیاں رنگ پچا اے
 چھیل گجھرو مست آریٹھوے نیں، بندر اک ٹھیں اک سوایا اے
 والے کوکلے بندرے، بچہ لگئی، نواں ٹھانڈے ٹھانڈے چھایا اے
 کئی صفت ہزارے دی آکھ سکاں، گویا بہشت زمیں تے آیا اے
 پنجاب وچ دن چہ من تے لوکاں دیاں مسرمیاں مصروفیات دی منظر نگاری
 وارث شاہ نے جس مہارت حال کیتی اے اوہدی ذوقی مثال پورے پنجابی ادب وچ نہیں ملدی:

پوری پو بکدی حال جان ٹرے پاتھی بچیاں ڈڈھ دے وچ مدھانیاں نی
 ہوئی مسج صادق جدوں آن روٹن، مدوں لالیاں آن چچھانیاں نی
 کاروبار دے وچ جہان ہویا، چرے ڈاہنیاں اٹھ سوایاں نی
 اکناں اٹھ کے رڈکا پادتا، اک دھونیاں پھرن مدھانیاں نی
 اک اٹھ کے ہلےں تیار ہوئے، اک ڈھونڈھ دے پھرن پرائیاں نی
 ٹیاں کٹھ ہرناہیاں ہالیاں نے، بکے بھوئیں توں حصتاں نے لائیاں نی
 پانی لائیاں توں کامیاں گھوہ پچھے، پیٹھے گاوی تے لین ٹھولیاں نی
 دوسرا ز کے زابھراں پھڑی تھی، بانگاں بھوئیں کامیاں ٹھولیاں نی
 شروع حافظاں دور قرآن کہے، حصتاں منزلوں مسج نکائیاں نی
 نلک مسج دے ہوئے رواں ساک، جیساں کرکیاں ہفت طرائیاں نی

تین پارہ قصوں نوں ہرے ہرے نثر حال پیش کیتے:

پرکہ شہری آپ کر لیں شہر کوڑا کھرا دھنڈھ ناس دے میں
 پرہیں کھرو دیکھ دھنڈھ خوشی ہو کے بکھل بیوی بچیاں واسے ہاں دے میں
 مدت شہ نے آپ اپنی شہری ڈوں بہ شہر شہری تے ڈر شہار سو تیاں دی لڑی
 تک آکھ دتا اے حصوں پرہیں، شہن کرموں لکی نہ صرف خوشی حاصل کر دے سکوں
 اظہار میں صدی دے پنجابی لکھ ہارے دی باگھری حاصل کر دے نیں:

تم ربت دے کرم دے حال ہوئی فرمائیں چارڈے ہار دی سی
 مہا شہر کیتا بہ شہر سوڑوں تھیواں سو تیاں لڑی شہار دی سی
 جھوڑے پڑے سو بہت خود سزا ہو دے وہہ ہا بھ مشق پٹکار دی سی
 3- قصہ ہیر و لکھڑا:

مدت شہ نے اپنے قسے دھنڈھ دھنڈھ ربت قتالی دی حمد، صوفی رسول
 تھیلے بہت بھگت تے مدد پیا فریاد توں خصیا اے۔ دگی پاروں دودھ دے لالکھڑا کر د:
 سو بہی تھیلی ہی لگی کھو:

دل حمد خدا دھنڈھ کچھ، مشق کیتا نہ بک دہ رسول میاں
 پھلےں آپ ہی ربت نے مشق کیتا، مستحق ہے نی رسول میاں
 نصت رسول تھیلے مدھ صحت قدرتی ہا بھولہ کھو:

نڈکی نصت رسول تھیلے دھلی، نہیں دے حق نزول لولاک کیتا
 عاکی آکھ کے مرتبہ طراد، بھ مشق دے بھ بکھس پاک کیتا
 نی پاک تھی نصت پیمان کرن کرموں بھاپ کہ بہی شہن ڈھنڈھ نصت حال بیان کیتی اے:

پہرے پھر مدھلے پتے پھر کھو، کھے اک تھیں اک چھوڑے نیں
 بھکڑا تے موز، صحت، مشق، آہو اپنے گتیں سو پینڈے نیں
 پیا فریاد تھی سختی ہا لکھڑا مسرور "کھدھ پنجاب ہا ڈور ہے نی" اوہناں دیاں

اسلامی تے پنجابی لکھ تھیں دے حال حال دلیں پنجاب حال نصت تھی اوہناں دی دلیں
 پرہی آتے دی چان کھڑا اے

ع بھ کرکھ نے آن مقام کیتا، ڈکھدھ پنجاب ہا ڈور ہے نی

دیکھیاتے بیان دی کہیا۔ مثالوں دیکھو:

- ع اشرف خراب کہیں تازہ، زمیندار نون وڈی بہار ہوتی
 - ع چور چوہری یارنی پاکدامن، بھوت منڈلی اک تھوں چار ہوتی
 - ع پیا ملک دے وق دے بڑا رولا، ہر کے دے تھ سکوار ہوتی
 - ع جدوں دیس تے جٹ سروا آ رہے، گھر و گھری جاں نون بہار ہوتی
 - ع فوجاں شاہ دیاں وارثا مار تھرا، مز پھیر لاہور نون آتیاں نہیں
 - ع سارے ٹلک خراب پنجاب وچوں، سانوں وڈا افسوس قصور والے
- 9۔ اخلاقی قدرات و ازوال:

سیاسی معاشرتی حالات دی اتیری دے نال نال اٹھارویں صدی دا پنجاب اخلاقی حوالے نال وی زوال پذیر ہو چکیا سی۔ وارث شاہ نے معاشرے دے وق اخلاقی زوال نون محسوس کر دیاں ہویاں اوہناں زوال پذیر قدرات نون خیرتوں زندہ کرن دا آہر کہیا۔ وارث شاہ اخلاقیات دا مبلغ اے۔ اوہی ہیر وق تھاؤں تھائیں اعلیٰ اخلاقی گلاں تے تعلیمات و آ کر ملدا اے۔ وارث شاہ دیاں اخلاقی گلاں معاشرے تے سماج دی اصلاح لئی وعظ تے تبلیغ دا درجہ رکھیاں نہیں۔ کجھ مصرعے ملاحظہ کرو:

- ع وارث شاہ اوہ سدا ای چیوندے نہیں جیتھناں کیتیاں نیک کمائیاں نہیں
 - ع وارث شاہ نہ سنگ نون رنگ آوے، لکھنو ہے دے وق سمور پیئے
 - ع صلح کیتیاں فتح ہے تھ آوے، کرجنگ تے مول نہ کیسے نی
 - ع بھائی سرن تے پوندیاں مچ بانہاں، پناں بھائیاں پر ہے پروار تائیاں
- 10۔ ہیر وارث شاہ وق آفاقیت:

وارث شاہ نے اپنی حکمت و دانش تے سوجھ بیاںف نال ہیر دے عشق تھے وق کئی گلاں لکھیاں کیتیاں نہیں جواج وی ڈھائی سو سال گزرن دے باوجود ہجرتیاں تے نونیاں زویاں نہیں۔ اصل وق اوہناں دیاں ایہہ گلاں آفاقیت تے عالمگیر چھائیاں داروپ دکھائیاں نہیں تے ہر عہدہ دور تے تھاں تے تسلیم کیتیاں جاعتیاں رہن کیاں۔ کجھ مثالوں دیکھو:

ع کئی بول گے شاخ عمر دی تے اچھے آہنا کے نہ پیا ای

7۔ مذہبی حالات:

وارث شاہ نے ”ملاں“ دے کردار تے رائجے تے ملاں دے آپسی مکالمیاں رائیں اٹھارویں صدی دے پنجاب دے لوکاں، مولویاں، مدرسیاں، مسیحاں، نصاباں تے پڑھیاں راں دی مذہبی حالت نون بڑے خوبصورت انداز نال نہ صرف ساڈے سامنے لیا نڈا اے سکوں ہمیشہ لئی ایہہ کجھ ٹھنوکرا کے تاریخ دا حصہ وی بناتا اے:

- ع وارث شاہ میاں پنڈ جھنڑیاں دی، پچھوں ملاں مسیت دا آیاے
- ع باس صلویاں دی خبر مر دیاں وی نال دھائیں دے چیوندے مار دے ہو
- ع اک محل کے عین دا جن ملان چند کڈھدے نال کڑکیاں دے

8۔ سیاسی حالات:

اٹھارویں صدی دا زمانہ پنجاب وق کئی جاہلیاں لے کے آیا۔ 1707ء نون اوگرزیب عالمگیر دی وقت مگروں مغلیہ سلطنت زوال پذیر ہونا شروع ہو گئی تے دربار سرکار وق دی رو لے گولے شروع ہو گئے۔ تاور شاہ درانی تے احمد شاہ ابدالی نے ملکی نظام درہم برہم کر کے رکھ دتا۔ پنجاب دا علاقہ احمد شاہ ابدالی دیاں حملیاں، سکھاں دیاں سازشاں تے سلطنتاں دیاں آپسی خانہ جنگیاں پادوں میدان جنگ بن گیا۔ معاشرتی، اقتصادی، سیاسی تے اخلاقی قدرات زوال پذیر ہو چکیاں۔ وارث شاہ نے ایس ساری صورتحال نون اپنی شاعری وق بڑی غیر جانبداری نال بیان کیتا اے۔ اوہنے سکھاں دی فوج نون ”کک پنجاب“، احمد شاہ ابدالی دیاں فوجاں نون ”کک قندھار“ تے تاور شاہ دی فوج نون ”توہاش جلاؤ“ کہہ کے سیاسی حالات دا خوب نقشہ کھینچیا اے۔ مصرعے ملاحظہ کرو:

- ع سر سر بنیاں دی دھار وق بھگت رہیا، چھیا ہند تے کک پنجاب دا بی
- ع پھرے پھکدی چاؤدے نال جی، چھیا نصیب دا کک قندھار وچوں
- ع توہاش جلاؤ آسار خون، کل دوڈیا آرد بازار وچوں
- ع وارث شاہ نے جدوں ہوٹں سمجھیاں اوس دے پنجاب دے حالات بڑے
- پد آشوب سی۔ اوہنے پنجاب دی افراتفری، لٹ مار گھوہ مچھ، معاشرتی خرابیاں جھنڈیاں
- زوال، لوکاں دے مکر فریب تے بیتا کاری نون اک دستاس تے باشعور فنکار دی اکھ نال

ع گئی عمر نے وقت پھیر نہیں مزورے، کئے کرم تے بھاک نہ آوندے فی
 ع وارث شاہ جاں عاقبت خاک ہوتا، اچھے اپنی شان دھلائے کیوں
 ع وارث شاہ مگوئی تے بندی کر، وت نہیں جہان تے آوتا و
 ع وارث شاہ نہ عادتوں جائیاں نہیں، بھانویں کھئے پُریاں پُریاں فی
 زبان و بیان:

وارث شاہ وی ہیر نوں نگھ رکھ کے زبان و بیان دے حوالے تال اوہنوں پنجابی
 اوب دا بادشاہ آکھیا جاسکدا اے۔ وارث شاہ وی ہیر دے ایسے ای اعتبار بیان، اسلوب تے
 زبان نے اوہنوں ارج ڈھلائی سو سال گزرن دے باوجود وی نہ صرف زندہ رکھیا ہویا اے بلکہ
 ہن تک لکھیاں جان والیاں ”ہیراں“ وج ممتاز تے مٹی مقام وی دتا ہویا اے۔ وارث شاہ
 دے علم و فضل تے فنکاری پاروں جیہڑا شاہکار تخلیق ہویا اے اوہ نہ صرف ہمیشہ جیوندا جاگدا
 تے زندہ رہوے گا سکوں وارث شاہ نوں وی زندہ جلویدر کھے گا۔
 کدی گل:

کدی گل ایہہ بٹی وارث شاہ اوہ عظیم تے ہر من بجاو تا فنکار اے جیہڑا صدیاں
 بعد پیدا ہوندا اے۔ ایس گل دا نگھو اں ثبوت اوہی تخلیق ”ہیر“ اے کہ ڈھلائی سڑور ہے ہو
 جان گروں وی اپنی مثال آپ اے تے لا جواب اے۔ ایہدی وج شاید ایہہ وی اے پئی
 ”ہیر“ صرف قصہ نہیں سکوں پورے پنجاب دا اناٹا لکھو پڑیا اے جیہڑے دوج پڑھن والے نوں
 دس پنجاب بارے ہر طرح دی انظار مشن ملدی اے۔ لہذا بعد دوج لکھے جان والے قصے وی
 ہیر دی مشہوری تے چکا چونڈ نوں کھٹ نہیں کر سکے۔ وارث وی وڈائی اے پئی اپنیاں توں اڈ
 غیر زبان والیاں وی اوہنوں خراج تحسین پیش کیا اے۔ اردو دے معروف شاعر سید انشاء اللہ
 خاں دا وارث شاہ تے اوہی اوتھوں خراج تحسین پیش کیا اے۔ اردو دے معروف شاعر سید انشاء اللہ

کہانی ایک سنائی جو ہیر رانجے کی
 تو اہل درد کو پنجابوں نے ٹوٹ لیا
 (سید انشاء اللہ خاں انشاء)